

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.19

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ (ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

ORCID ID: 0000-0002-7772-9364

Антонець Наталія Борисівна

канд. пед. наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу історії та філософії освіти
Інститут педагогіки НАПН України

УКРАЇНА

Здобуття Україною незалежності зумовило необхідність розробки власної нормативно-правової бази, у тому числі в освітянській галузі. Зокрема у Законі «Про освіту», який було ухвалено у травні 1991 р., зазначалося, що забезпечення реалізації права громадян на освіту здійснюється у тому числі шляхом урізноманітнення форм навчання [1]. Унормування функціонування цих форм стало одним із завдань галузевого міністерства. Так, міністр освіти П. Таланчук у липні 1992 р. затвердив Тимчасове положення про індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти, яке було покладено в основу відповідного Положення, затвердженого Міністерством освіти України влітку наступного року [2].

5 вересня 2000 р. Міністерство освіти і науки України видало новий наказ «Про затвердження Тимчасового положення про індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти» [3]. У документі було визначено мету індивідуального навчання, контингент учнів, які можуть ним скористатись, коло осіб, які мають право здійснювати індивідуальне навчання, особливості його організації, фінансування, а також порядок атестації та оцінювання знань учнів. Зокрема в документі зазначалося, що мета індивідуального навчання – створення оптимальних умов для здобуття громадянами певного освітнього рівня, що забезпечується навчальним закладом системи загальної середньої освіти, або повної загальної середньої освіти відповідно до особистісних потреб, індивідуальних здібностей, можливостей, стану здоров'я, розвитку нахилів, талантів. Право на індивідуальну форму навчання мають учні, які: 1) проживають у селах, селищах, розташованих на важкодоступних територіях, де відсутні загальноосвітні навчальні заклади; 2) не спроможні засвоїти навчальний матеріал в умовах групової форми організації навчально-виховного процесу у визначені державою терміни; 3) не можуть відвідувати навчальні заняття за станом здоров'я; 4) потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку; 5) іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах. Особи, які не були в складі учнів навчального закладу, а прибувають до нього й обирають індивідуальну форму навчання, зараховуються до контингенту цього закладу згідно з установленим порядком. Ця умова поширюється й на учнів, які вперше ідуть до школи та обирають індивідуальну форму навчання у першому класі. Індивідуальне навчання може проводитися в приміщенні школи, в домашніх умовах, в лікувальному закладі тощо. Учні мають право індивідуально вивчати один, декілька або всі предмети навчального плану і відвідувати відповідні заняття в навчальному закладі, на базі якого здійснюється їх індивідуальне навчання, за власним вибором. Зміст

індивідуального навчання має відповідати Державному стандарту загальної середньої освіти. Індивідуальне навчання здійснюється за індивідуальними навчальними планами, що розробляються навчальним закладом з урахуванням індивідуальних особливостей дітей, їх здібностей та потреб. На підставі індивідуальних навчальних планів розробляються індивідуальні програми з кожного предмета, в яких визначається зміст і обсяг матеріалу, що підлягає вивченню.

Тимчасове положення стало основою для затвердження наприкінці 2002 р. Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах [4]. У новому документі, зокрема, були внесені корективи до переліку категорій учнів, які мають право на індивідуальне навчання. До контингенту таких осіб були віднесені учні: 1) які за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад; 2) яким необхідно пройти лікування у лікувальному закладі більше одного місяця; 3) які мають високий навчальний потенціал і можуть прискорено закінчити школу; 4) які проживають у селах і селищах (коли кількість учнів у класі становить менше 5 осіб); 5) які не встигають протягом двох років навчання у школі I ступеня; 6) які потребують корекції фізичного та (або) розумового (психічного) розвитку (у разі, якщо батьки або особи, які їх замінюють, відмовляються направляти дитину до відповідної спеціальної загальноосвітньої школи (школи-інтернату). Також було зазначено, що у разі здійснення індивідуального навчання за однотипними індивідуальними навчальними програмами учнів 1–4-х класів на окремих заняттях можна об'єднувати в групи чисельністю не більше 5 осіб. За результатами річного оцінювання та атестації учням 2–4-х класів, які навчаються індивідуально, видається табель успішності. У разі незгоди учня, батьків або осіб, які їх замінюють, з результатами річного та підсумкового оцінювання вони можуть оскаржити їх у відповідному органі управління освітою. Це Положення втратило чинність 12 січня 2016 р.

Список використаних джерел:

- [1]. *Про освіту* (Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки). № 1060-XII. (1991). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/ed19910523#Text>
- [2]. Антонець, Н. Б. Нормативно-правове забезпечення організації індивідуального навчання в початковій школі України (90-ті рр. ХХ ст.). *Традиції та новації у сфері педагогіки та психології: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 9–11). 5–6 лютого, 2021, Київ, Україна: Видавничий дім «Гельветика». Вилучено із <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724233>
- [3]. Тимчасове положення про індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти (2000). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0669-00#Text>
- [4]. Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах (2002). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0009-03#Text>